

Μεγάλο θεατρικό έργο, από την τεχνική μεριά εξεταζόμενο, βέβαια δεν είναι οι «Αλυσίδες». Όμως δε μπορεί να πη κανείς πάλι πώς δε στίκονται στη σκηνή. Ο διάλογος φυσικός. Μια άπλη κουβέντα που πλέκει δράμα. Τα πρόσωπα χαρακτηρισμένα αρκετά βαθειά, με την ψυχολογία τους ζυγισμένη στα λόγια τους. Μά σε κάμποσα μέρη νοιώθει ο θεατής πώς ή προσπάθεια του συγγραφέα στάθηκε μεγάλη, για να κατορθώσει να φέρη τα πρόσωπα όπως του χρειάζονταν στο διάλογο, για το σκοπό ζετούλιγμα της υπόθεσης.

Για να γίνη ο διάλογος της πρώτης πράξης μεταξύ 'Αστρούλας και Στρωτού, έπρεπε να λείπη ή Στρατίδαινα. Στέλνεται λοιπόν αυτή από το συγγραφέα σε μια γειτόνισσά της που είναι τάχα άρρωστη. Έτσι όμως, που φεύγει, δε φεύγει φυσικά. Φαίνεται πώς φεύγει επίτηδες. Ένώ ο Στρατίδης που φεύγει ύστερα από τον καυγά με τη γυναϊκά του — που ο καυγάς ίσα ίσα αυτός χρησιμεύει και για το πλέξιμο του δραμάτου — φεύγει πολύ φυσικά, χωρίς να

χτυπή στο τεχνικό μέρος.

Στην τρίτη πράξη πάλι, όταν έρχεται ο Στρωτός στο σπίτι του Στρατίδη από ανάγκη για το ζετούλιγμα της υπόθεσης, πρέπει να γίνη εκείνος ο χαρακτηριστικώτατος και ωραϊός διάλογος μεταξύ 'Αστρούλας και Στρωτού. Στέλνει λοιπόν ο συγγραφέας το αντίθετο των Στρατίδηδων στο τραπέζι τους για να φάνη δικαιολογώντας πώς ή 'Αστρούλα σε τέτια ψυχολογική στιγμή που βρίσκεται δεν έχει όρεξη για φαί. Μά φαίνεται πώς ή δικαιολογία αυτή είναι επίτηδες βλαμμένη. Γιατί μπορούσε άξιολόγα ο Στρωτός, με όση οικειότητα κι αν είχε στο σπίτι του Στρατίδη, να μη πήγαινε να κάμη την πρώτη του μετά την έκλογή βίζιτα τη γνωστή ώρα του φαγιού. Κι ακόμα στο τέλος του έργου, για να μείνουν μονάχες ή Ρωζάνη και ή 'Αστρούλα, στέλνονται οι άντρες σε πλαγινη κάμαρα να συσκεφτούνε για μια σπουδαία υπόθεση, κ' ή γοιχ Στρατίδαινα για να ψήση καφέ.

Ο Στρωτός σε μερικά μέρη — καθώς π. χ. στην πράξη που του λείη ή 'Αστρούλα για τη δημόσια θέση του αδερφού της — δε μιλεϊ. Διδάσκει, και κιντυνεύει μάλιστα να πέση και σε ρητορείκ. Δε λέμε πώς ο δραματικός συγγραφέας δεν πρέπει να βλέπη σε σκοπό κάποιας διδαχής. Μά νομίζουμε πώς ή διδασκαλία πρέπει να έρχεται από τη δράση του έργου, κι όχι από τα λόγια που λένε τα πρόσωπα, γιατί τότε πια το έργο κατανταει σά να το έκφωνει κανένας ιεροκέρυκας. Καλύτερα ο σκοπός της διδαχής να είναι το συμπέρασμα του δραμάτου βγαλμένο από τον ίδιο το θεατή. Τα τέτια μέρη όμως — σε όλα τα έλληνικά έργα το ελάττωμα αυτό βρίσκεται σε μεγάλο βαθμό — στις «Αλυσίδες» είναι λίγα, αν και μπορούτε να πη κανείς πώς εξαιρετικά για το είδος του έργου ίσως να επιτρέπονται.

Οι άτεχνίες αυτές — και κάποιες άλλες ακόμα μικρότερες — δε στέκονται ικανές να κούψουνε ένα σύνολο αρκετά πιτυχημένο, που ή μεγαλύτερη αίτια του δεν είναι τόσο το άρπαγμα της μεγάλης Τέχνης, όσο ή προσπάθεια του συγγραφέα ν' ανεβάση στη σκηνή τα κάπως πλατιά κοινωνικά προβλήματα της σημερινής ζωής μας. Κάπου ο ίδιος κ. Τραγκόπουλος έχει χαρακτηρίσει το έργο του με αρκετή επίγνωστη: «Για να πιτύχω το σκοπό μου, να φέρω στη σκηνή την αληθινή Ρωμική ζωή, δε δίστασα καθόλου να θυσιάσω την Τέχνη στην 'Αλήθεια». Τέτια έχει σταθη, νομίζουμε, ή δραματική εργασία του συγγραφέα

των «'Αλυσίδων». Οί «Ζωντανοί και πεθαμένοι» κι
ο «'Ασωτος» είναι ἀληθινὰ οί πρόδρομοι μιᾶς πρω-
τότυπης δραματικῆς ἀντίληψης πού χρειάζεται σή-
μερα τὸ Ἔθνος. Δὲ σημαίνει ἂν ἡ δράση στὰ δρά-
ματα αὐτὰ μᾶς φαίνεται, ἀπάνου στὴ σκηνή, κά-
πως χλιαρή, οὔτε τὸ πὼς ὁ θεατῆς πρέπει νὰ ἐντεί-
νῃ τὴν προσοχή του γιὰ ν' ἀρπάξῃ τίς ιδέες τῶν
διάλογων ἃ θέλῃ νὰ νοιώσῃ τὸ δράμα στὸ σύνολό
του. Αὐτὰ ἴσως νὰ εἶναι, γιὰ τὸ δικό μας τὸ κοινὸ
μόνο, ἐλαττώματα τοῦ ἔργου. Ὅμως μπορεῖ κατόπι
ἓνας ἄλλος τεχνίτης νὰ τὰ συμμορφώσῃ κι αὐτὰ
μὲ τὴν ἐνώτερη μαστοριά τῆς σκηρικῆς οἰκονομίας
καὶ νὰ ζευγαρώσῃ ἔτσι Τέχνη καὶ Ἀλήθεια.

Τὸ σημαντικό εἶναι, πὼς ὁ κ. Ταγκόπουλος ἐδει-
ξε τὸ δρόμο πρῶτος ἀπ' ὅλους. Σ' ἓνα ἔθνος χωρὶς
θέατρο ἴσαμε αὐτὴ τὴν στιγμή, θαρροῦμε πὼς δὲν
εἶναι καὶ μικρὸ αὐτὸ πού κατάφερε ὁ συγγραφέας τῶν
«'Αλυσίδων».

Ο ΚΡΙΤΙΚΟΣ ΤΟΥ ΝΟΥΜΑ